

PROFILAKTIKA INSPEKTORINING KO‘MAKGA MUHTOJ OILALAR BILAN HAMJIHATLIGI

Ergashov Erkin Olimjon o‘g‘li
IIV Akademiyasi 3-bosqich kursanti

Annotatsiya: Bugungi kunda aholi sonining keskin o'sishi kuzatilmoqda, bu albatta o'z-o'zidan huquqbuzarliklarning ham ortishiga olib keladi. Shunday ekan Ichki ishlar organ xodimlari jumladan Profilaktika inspektorining zimmasiga katta mas'uliyat yuklatiladi. Aholi o'rtasida yuz berayotgan huquqbuzarliklar, turli tuman jinoyatlarni, xususan talon-tarojlik, o'g'rilik, zo'rvonlik, qotillik va shu kabi jinoyatlarning oldini olish, sabablarni o'rganish ularni bartaraf etish, ularga qarshi kurashish chora tadbirlarni ishlab chiqish va ularni tadbiq etish lozim.

Kalit so'zlar: Oilaning jamiyatdagi o'rni, Voyaga yetmaganlar "Yoshlar daftari", Xotin- qizlar tarbiyasi va bilim olish solaxiyatini oshirish "Ayollar daftari", Aholi bandligini ta'minlash, Jamiyat mustahkamligi.

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.M.Mirziyoyevning 11.08.2021 yilda qabul qilingan "Kam ta'minlangan oilalarga moddiy yordam ko'rsatish hamda kambag'allik bilan kurashish ko'lamini yanada kengaytirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi qaroriga muvofiq quyidagilar belgilandi. Bola tarbiyalayotgan oilalarni qo'llab-quvvatlash tizimining samaradorligini oshirish, ijtimoiy himoya va ko'makka muhtoj oilalar moddiy ta'minotini kuchaytirish, ehtiyojmand oilalarni aniqlashda umume'tirof etilgan xalqaro standartlarni va avtomatlashgan shaffof elektron baholash mexanizmlarini joriy etish orqali nafaqalarni to'lash tizimini bolalar salohiyatini rivojlantirish va kambag'allikni qisqartirishga qaratish maqsadida: Qarorga muvofiq quyidagicha tartib o'rnatildi, unga muvofiq 2021 yil 1 sentyabrdan boshlab: 14 yoshgacha bolalari bo'lgan oilalarga nafaqa hamda bola 2 yoshga to'lguniga qadar uni parvarish qilish nafaqasi o'rniga kam ta'minlangan oilalarga bolalar nafaqasi (keyingi o'rinlarda — bolalar nafaqasi) joriy etiladi. Bunda, bolalar nafaqasini tayinlashda: Inobatga olinadigan bolalar yoshi 14 yoshdan 18 yoshgacha oshiriladi;

Uning miqdorini oiladagi bolalar sonidan kelib chiqib belgilash tartibi qo'llanilishi belgilab qo'yilgan;

Yakka-yolg'iz bo'lgan fuqarolarga, farzandi bo'lmagan yoki barcha farzandlari 18 yoshdan katta bo'lgan kam ta'minlangan oilalarga moddiy yordam tayinlanadi. 2021 yil 1 sentyabrdan boshlab bolalar nafaqasi va kam ta'minlangan oilalarga moddiy yordam to'lovlarining quyidagi miqdorlari belgilandi:

Bolalar nafaqasining har oylik miqdori:

250 000 so'm — 3 yoshdan 18 yoshgacha bo'lgan bitta farzandi uchun,

325 000 so'm — yoshi 3 yoshgacha bo'lgan bitta kichik farzandi uchun;

150 000 so'm — oilaning ikkinchi farzandi uchun qo'shimcha;

100 000 so'mdan — oilaning uchinchi va undan keyingi har bir farzandi uchun;

kam ta'minlangan oilalar uchun moddiy yordamning oylik miqdori — 380 000 so'm.

Bunda, 2021 yil 1 sentyabrga qadar tayinlangan 14 yoshgacha bolalari bo'lgan oilalarga nafaqa, bola 2 yoshga to'lguniga qadar uni parvarish qilish nafaqasi hamda kam ta'minlangan oilalarga moddiy yordamni to'lash muddatlari tugaguniga qadar, mazkur turdagi nafaqalar va moddiy yordamning amaldagi miqdorlari hamda ularni to'lash muddatlari saqlab qolinadi¹.

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti rahbarliklarida 2021 yil 26 fevralda xotin-qizlar muammolarini hal etish, ularni ijtimoiy qo'llab-quvvatlashda davlat organlarining mas'uliyatini oshirish masalalariga bag'ishlab o'tkazilgan kengaytirilgan videoselektor yig'ilishida aholi, ayniqsa, yoshlar va xotin-qizlarning hayot va turmush sharoitidagi muammolarini aniqlash, yakka tartibda ishlash orqali ularning hayot tarzini yaxshilash hamda ijtimoiy faolligini oshirish, shuningdek, aniqlangan muammolarni kompleks va manzilli hal qilish, mutasaddilarning hisobdorligi va faoliyatini baholash tartibini belgilash yuzasidan berilgan topshiriqlar ijrosini so'zsiz ta'minlash maqsadida Vazirlar Mahkamasi qaror qabul qilgan: Vazirlar Mahkamasining «Mahallabay» ishlash tizimini amaliyotga joriy etish va oilaviy tadbirkorlikni rivojlantirish dasturlari doirasida amalga oshiriladigan qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida» 2021 yil 19 martdagi 152-son qarori bilan «mahallabay» ishlash tizimi joriy etilganligi ma'lumot uchun qabul qilingan.² O'zbekiston Respublikasi Bosh vazirining o'rinbosarlari va maslahatchilari, vazirliklar, davlat qo'mitalari, idoralar, xo'jalik birlashmalari rahbarlari, Qoraqalpog'iston Respublikasi Vazirlar Kengashi Raisi, viloyatlar, Toshkent shahar, tumanlar va shaharlar hokimlari, sektorlar rahbarlari ijtimoiy ahvoli va turmush sharoiti og'ir oilalar muammolari bo'yicha «Temir daftar»ga, ijtimoiy himoyaga muhtoj, turmush sharoiti og'ir, ishsiz va kasb-hunarga ega bo'lmagan, huquqiy va ma'naviypsixologik qo'llab-quvvatlashga zarurati bo'lgan xotin-qizlar va yoshlar bo'yicha tegishli «Ayollar daftari» va «Yoshlar daftari»ga kiritilgan fuqarolarni kambag'allikdan chiqarish va ularning farovonligini oshirish uchun shaxsan mas'ul etib belgilandi. Quyidagilar: «Temir daftar»ni yuritish orqali ijtimoiy ahvoli va turmush sharoiti og'ir oilalar muammolarini tizimli ravishda hal etish va ularni ijtimoiy qo'llab-quvvatlash bo'yicha vaqtinchalik tartib; «Yoshlar daftari»ni yuritish orqali yoshlar muammolarini tizimli ravishda hal etish va ularni ijtimoiy qo'llab-quvvatlash bo'yicha vaqtinchalik tartib tasdiqlandi. O'zbekiston Respublikasi Iqtisodiy taraqqiyot va kambag'allikni qisqartirish vazirligi Moliya vazirligi, Bandlik va mehnat munosabatlari vazirligi, Mahalla va nuroniylarni qo'llab-quvvatlash vazirligi, Yoshlar ishlari agentligi, tegishli vazirliklar va idoralar, Qoraqalpog'iston Respublikasi Vazirlar Kengashi, viloyatlar va Toshkent shahar hokimliklari bilan birgalikda ushbu qarorga 1 va 3-ilovalarda nazarda tutilgan tadbirlarni amalga oshirishda quyidagi asosiy yo'nalishlarga alohida e'tibor qaratishi belgilandi :

«Temir daftar»ga kiritilgan fuqarolar bo'yicha:

- bandlikni ta'minlash;
- tomorqadan daromad manbai sifatida foydalanish uchun ko'maklashish;
- tadbirkorlikka jalb qilish;
- moddiy yordam hamda tibbiy xizmat ko'rsatish; «Yoshlar daftari»ga kiritilgan fuqarolar bo'yicha:
- kasb-hunar va tadbirkorlik ko'nikmalariga o'qitish;

- bandlikni ta'minlash;
- tadbirkorlikka jalb qilish;
- xorijda xavfsiz, tartibli va qonuniy mehnat migratsiyasini tashkil etish;

Ijtimoiy himoyaga muhtoj oilalar farzandlarining mamlakatimizdagi oliy ta'lim muassasalarida to'lov-kontrakt asosida yillik o'qish xarajatlarini to'lab berish, tibbiy, huquqiy va psixologik yordam ko'rsatish. Jamiyatda ijtimoiy ahvoli va turmush sharoiti og'ir oilalar muammolarini tizimli ravishda hal etish va ularni ijtimoiy qo'llab-quvvatlash bo'yicha belgilangan choratadbirlarning mazmun-mohiyatini keng jamoatchilikka chuqur tushuntirish choralari ko'rsin, shuningdek, «Temir daftar» bilan ishlash borasidagi ishlarni muvofiqlashtirildi. O'zbekiston Respublikasi Bosh vazirining ijtimoiy rivojlantirish masalalari bo'yicha o'rinbosari, Yoshlar ishlari agentligi, tegishli vazirliklar va idoralar, Qoraqalpog'iston Respublikasi Vazirlar Kengashi, viloyatlar va Toshkent shahar hokimliklari bilan birgalikda:

«Yoshlar daftari»ni yuritish hamda unga kiritiladigan yoshlar bilan ishlash bo'yicha tartibni, hisobot berish va ma'lumotlarni taqdim qilish shaklini amaliyotga joriy etish;

Ayollar daftari»ni shakllantirish va unga kiritilgan xotin-qizlar bilan manzilli ishlash, ijtimoiy ahvoli va turmush sharoiti og'ir, ishsiz hamda zo'ravonlikka uchragan ayollar muammolarini aniqlash va hal qilish bo'yicha mas'ul idora va rahbarlarning natijaga yo'naltirilgan faoliyati yo'lga qo'yilishi va muvofiqlashtirilishi; Jamiyatda yoshlarning rolini oshirish hamda bandligini ta'minlash bo'yicha belgilangan choratadbirlarning mazmun-mohiyatini keng jamoatchilikka, yoshlarga tushuntirish, shuningdek, «Yoshlar daftari» bilan ishlash borasidagi ishlarni muvofiqlashtirib borish choralari ko'rishi belgilangan.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2021 yil 26 martdagi «Jamoat xavfsizligini ta'minlash va jinoyatchilikka qarshi kurash sohasida ichki ishlar organlari faoliyatini sifat jihatdan yangi bosqichga ko'tarish chora-tadbirlari to'g'risida»gi 6196-sonli farmoni

2. Vazirlar Mahkamasining «Mahallabay» ishlash tizimini amaliyotga joriy etish va oilaviy tadbirkorlikni rivojlantirish dasturlari doirasida amalga oshiriladigan qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida» 2021 yil 19 martdagi 152-son qarori.

3. Konstitutsiya

4. Wikipediya.org (qidiruv tizimi)

5. Natlib.uz (Milliy kutubxona)